

In dit document vindt u de korte verslagen van de workshops die gehouden zijn tijdens het middagprogramma van de VBC-contactdag op 10 april 2010. Het gaat om de verslagen van de workshops over:

- Introductie VBC's
- VBC-beleidskaders
- Samenwerking tussen verschillende belangengroepen
- Communicatie
- VBC-voorzitter
- VBC-secretaris

Verslag **workshop Introductie Visstandbeheercommissies**

Dat de VBC's al aardig functioneren en dat betrokkenen al van de hoed en de rand weten bleek wel uit de beperkte deelname aan de workshop Introductie VBC's. In totaal 12 personen namen deel aan deze workshop. Na een kort voorstelrondje, konden aanwezigen direct hun vragen stellen aan de workshopbegeleiders. Hieronder een overzicht van de vragen en antwoorden zoals ze besproken zijn:

1. Wat draagt de sportvisserij bij aan de VBC's, wat zijn de werkzaamheden van de landelijke organisatie?

De sportvisserij zit in de eerste plaats vanwege het eigen belang aan de VBC-tafel. Daar wordt informatie ingebracht over de eigen visserij, zoals waar visstekken liggen, welke regelgeving geldt etc.. Verder worden de hengelsportverenigingen en -federaties door Sportvisserij Nederland ondersteund bij het opstellen van visplannen en werken in de VBC. De sportvisserij levert aan de VBC daarnaast ook informatie over de visstand door hengelvangstregistratiegegevens. De sportvisserij zet zich ook in voor controle en handhaving door de inzet van BOA's en hengelsportcontroleurs.

2. VBC's hebben geen macht of budget om ten opzichte van de waterschappen goed partij te bieden. Wat kan gedaan worden om de positie van VBC's te verbeteren?

Binnen de VBC's gaat het niet om de macht, maar om samenwerking; de VBC is een overlegplatform. De visrechthebbenden hebben volgens de visserijwet duidelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden, die ook door het Waterschap worden geaccepteerd. Door professionele ondersteuning vanuit de landelijke organisaties en door zelf als visrechthebbenden het voortouw te nemen in VBC en visplan kunnen de eigen belangen optimaal behartigd worden. Tot slot is het Waterschap een democratisch orgaan, waarop invloed uitgeoefend kan worden via het stemrecht en vertegenwoordigers van bijvoorbeeld de waterschapspartij 'Water Natuurlijk'.

3. Er is verschil in deelnemers binnen de VBC's; professionele krachten versus leken of bestuurders. Hoe moet daarmee worden omgegaan?

Van de professionele krachten mag een professionele inbreng verwacht worden die de bestuurders kan ondersteunen bij de besluitvorming. Daarbij is het uitgangspunt dat beiden voor hetzelfde belang staan. Van de leken of bestuurders mag verwacht worden dat zij het gebied kennen en de 'oren en ogen in het veld' zijn.

4. Het visplan is te vrijblijvend, hoe kun je sancties regelen die de vrijblijvend tegengaan?

De verhuurder is in de eerste plaats degene die de visrechthebbenden kan houden aan de verplichting om een visplan op te stellen en zich daaraan te houden. Daarnaast kunnen visrechthebbenden in VBC-verband ook sancties afspreken indien afspraken niet worden nagekomen. Dit is aan de VBC, een goed voorbeeld over hoe die sanctionering kan werken is te vinden in de VBC Friesland.

5. Waarom is er nog bijna geen enkele VBC werkend van de grond gekomen?

Deze veronderstelling klopt niet helemaal. Er functioneren al veel VBC's. In veel VBC's zijn ook zaken bereikt die in het belang van sport- of beroepsvissers zijn. Het komen tot een goed visplan was tot nu toe vaak lastig. Met de komst van een duidelijker beleidskader en het project VBC-ondersteuning kan het visplan sneller worden gerealiseerd.

6. Hoe kom je tot goede monitoring?

Op de website www.visstandbeheercommissie.nl is in de toolbox een artikel te vinden over dit onderwerp. Het is van belang dat alle partijen visstandgegevens aanleveren. De sportvisserij kan individuele hengelvangstregistraties die zijn verzameld via www.vangstenregistratie.nl aanleveren, maar ook op een gestandaardiseerde manier verzamelde gegevens van wedstrijden. Op die manier kan een indruk worden verkregen van trends in samenstelling en dichtheid van de visstand. Ook de vangst per hengeluur is een belangrijk indicator voor het visserijbeheer.

Beroepsvissers beschikken over veel praktijkkennis van het viswater en de visstand. Ze weten vaak waar de vis paait of overwintert. Door het op een standaard manier bijhouden van hun vangsten kunnen ze waardevolle informatie verzamelen over de samenstelling en dichtheid van de visstand. De vangst per vangsteenheid is een belangrijke indicator voor het visserijbeheer. De waterbeheerder heeft in de meeste gevallen de plicht om de visstand te bemonsteren. Dit moet periodiek gebeuren (meestal eens in de drie jaar) op een gestandaardiseerde manier.

7. Wat is een optimale visserij?

Daar is geen eenduidig antwoord op te geven. Iedere partij zal daar anders over denken. Voor beroepsvissers zal de optimale visserij een visserij zijn, die past bij een visbestand dat economisch het meeste oplevert. Bijvoorbeeld een dicht bestand van snelgroeiende vis met een hoge kiloprijs. Sportvissers willen een visserij die past bij een bestand waarbij zowel grote exemplaren aanwezig zijn, maar waar ook voldoende exemplaren zwemmen van de hun gewenste soort, zodat de vangkans groot is. Voor de sportvisserij is de optimale visserij ook een visserij waarbij je makkelijk bij het water kunt komen, de bereikbaarheid van het viswater is dus ook erg belangrijk. In de ogen van de waterbeheerder zal de ideale visserij passen bij een visbestand dat voldoet aan de doelstellingen vanuit de Kaderrichtlijn water.

Het is de kunst om in VBC-verband zodanige afspraken te maken dat alle partijen tevreden zijn. Er zal dus soms onderhandeld moeten worden.

Naast deze vragen is ook basis informatie over VBC's besproken. Zie hiervoor de presentatie op de website.

Verslag workshop 'VBC-Beleidskaders'

De workshop wordt geopend door Frans van den Berg van het Ministerie van LNV. Er wordt gestart met een inleiding over de recente ontwikkelingen op het gebied van beleid voor VBC's, waarna er een aantal thema vragen gesteld worden. Over deze vragen kan gediscussieerd worden met de gehele zaal (het 'workshopelement'). Hieronder zijn de vragen opgesomd met bijbehorende antwoorden vanuit de workshop. Onderling zijn deze antwoorden weer bediscussieerd.

1. Zouden alle wateren opgenomen moeten worden in een beheergebied van de VBC?

- a. Alle wateren waar vis in zwemt zal opgenomen moeten worden in de VBC.
- b. Alle wateren waar de visrechten zijn verhuurd; zo vallen bijvoorbeeld heerlijke visrechten onder het Visplan.
- c. Van groot belang, want vis zwemt van het ene water naar het andere water waar een andere visrechthebbende kan zijn. In beide gebieden moet er dus een goed visserijbeleid zijn.
- d. Kleine, geïsoleerd liggende, wateren zouden buiten de werkingssfeer van het visplan kunnen blijven.

2. Hoe zou de toetsing van de, nog op te stellen, Visplannen vorm gegeven moeten worden?

- a. De waterbeheerder toetst aan de hand van de KRW, echter zegt de KRW niets over de aal en wordt er in de KRW alleen maar gesproken over de verhouding tussen soorten en niet om hoeveelheden.
- b. In het buitenland (bijvoorbeeld Duitsland) is men hier al veel verder mee.
- c. Mogelijke onbetrouwbaarheden van monitoringsgegevens worden nogmaals benadrukt, in het kader van de toetsing.
- d. Er is wel degelijk een goede toetsing nodig.

3. Wat gebeurt er als partijen er niet in slagen tijdig (voor 1 januari 2011) een visplan op te stellen?

- a. Er zal dan niet gevist mogen worden in wat voor vorm dan ook.
- b. Het Visplan hoeft niet heel uitgebreid, als het nodige er in staat is het mogelijk toch visserij activiteiten uit te voeren als deze door de waterbeheerder wordt goedgekeurd.

Verslag **workshop Samenwerking tussen verschillende belangengroepen**

Begeleiding en rapportage: *Cornelie Quist (Combinatie van Beroepsvissers) en Mike Dijkstra (Hoogheemraadschap Rijnland).*

VBC's zijn multi-stakeholder platforms van Sport, Beroep, Waterbeheer en Natuur- en landschapsbeheer, ondersteund door een voorzitter en een secretaris. Van de verschillende partijen (met elk hun eigen belangen en achtergronden) wordt verwacht dat zij samenwerken m.b.t. het opstellen en uitvoeren van het Visplan voor het betreffende VBC-gebied. Deze workshop had als doel om de mogelijkheden te onderzoeken om samenwerking te versterken en conflicten te voorkomen of aan te pakken.

De workshop werd twee keer gehouden, waarbij er beide keren een goed gemengde opkomst was van ongeveer 25 deelnemers.

De workshop begon met een rollenspel, waarbij 6 mensen uit de deelnemers de opdracht kregen om in een VBC-vergadering te komen tot drie **gezamenlijke** doelstellingen voor het visplan, waar ieder zich in kan vinden. Deze 6 mensen kregen een pet op van VBC voorzitter, VBC secretaris, Beroepsvisser, Sportvisserij, Waterbeheerder en Natuur- en landschapbeheerder. De deelnemers van het rollenspel mochten niet hun eigen pet op hebben, maar kregen die van een andere belangengroep in de VBC.

De rest van de deelnemers kregen de taak van observator. Zij kregen een lijst met observatieaandachtspunten over hoe er wordt samengewerkt. Ook keken ze of conflict zich ontwikkelde, waarom en hoe dat werd aangepakt.

Na het rollenspel werden de observaties besproken met de hele groep en gaven de deelnemers tips voor samenwerking en conflictbeheersing gegeven.

Aandachtpunten / tips vanuit de eerste workshop

- ✓ Rollenspel (kanteling van de eigen rol) zeer goed te benutten binnen de eigen VBC (maakt veel duidelijk over hoe de andere partij erin zit),
- ✓ Start met het verkennen van de overeenkomsten tussen de partijen, voorkom daarmee dat je al aan het begin van het proces vastloopt op de verschillen. Stel het samen zoeken naar oplossingen centraal.
- ✓ Zet wantrouwen (vaak vanuit het verleden) om in vertrouwen naar de toekomst wederzijds vertrouwen is essentieel voor samenwerking.
- ✓ Er bestaat nog steeds een verkeerd beeld (vooroordelen) van de beroepsvisserij. Via gezamenlijke communicatieaanpak (bijv. via de VBC website) kan het eea verbeteren.
- ✓ Er bestaan grote verschillen in capaciteit (kennis, kunde): help elkaar!
- ✓ Luisterend naar de minister: er ligt een GEZAMENLIJKE OPDRACHT!
- ✓ Voorzitter dient boven de partijen te staan; ga voor een onafhankelijke voorzitter (lieft een vrouwelijke, geven enkele deelnemers mee)

Aandachtpunten / tips vanuit de tweede workshop

- ✓ Dominantie van 1 belangenpartij (vaak 1 persoon) kan de andere belangen ondersneeuwen. Hier moet voor gewaakt worden.
- ✓ Voorzitter dient eerst helder de kaders te schetsen voordat men met de inhoud bezig gaat (tenzij kader algemeen bekend en geaccepteerd is).

- ✓ Voorzitter dient er voor te zorgen dat iedereen tot zijn recht komt (eventueel met behulp van door vragen). Onderken elkanders belangen.
- ✓ Voorkom het verwarren van doelen en middelen/instrumenten,
- ✓ Luisteren/samenvatten/herhalen is van groot belang om het overzicht te behouden (rol voorzitter of secretaris).
- ✓ In deze groep werd sterk sectoraal ingestoken en niet gericht gezocht naar gezamenlijkheid. Vraag ook "wat zit er voor de andere partij in?"
- ✓ Als deelnemer VBC is het belangrijk je ook bewust te zijn van je eigen rol, mét insteek tot samenwerking.
- ✓ In elkanders huid kruipen (rollenspel) werkt verhelderend voor VBC proces. Wellicht zelfs essentieel!
- ✓ Op basis van de VBC agenda's tijdig (vooraf aan de vergadering) mandaat/handlungsruimte organiseren (met name voor de ambtenaren van belang) zodat er tijdens vergaderingen voortvarender kan worden gewerkt en besloten.
- ✓ Besluitvormingsdraagvlak van een VBC is vaak erg dun. Hoe zorg je dat je mandaat hebt en de achterban er goed bij betreft.

Na afloop kregen de deelnemers een *hand out* over conflictbeheersing. Deze is te downloaden van <http://www.visstandbeheercommissie.nl/toolkit/vbc-conflictbeheersing.html>

Verslag **workshop communicatie**

In groepjes zijn, aan de hand een zogenaamde communicatiematrix voor VBC's, allerlei aspecten van communicatie bediscussieerd en ingevuld. Er werd aandacht besteed aan interne en externe doelgroepen voor communicatie, hun belang voor de VBC, hun huidige kennis, houding en gedrag ten aanzien van VBC's en hoe de VBC dit graag zou zien. Vervolgens werd nagedacht over de benodigde boodschap voor deze doelgroepen, welke communicatiemiddelen je hiervoor kunt inzetten, wanneer en door wie.

Al discussierend bleek een groot aantal partijen te benoemen die belangrijk (kunnen) zijn voor het functioneren van een VBC. Het belang van deze partijen kan voor een VBC verschillend van aard zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitvoering van VBC-werk, voor informatie-uitwisseling (lokale/regionale zaken van invloed op de visserij) of voor het verkrijgen van draagvlak voor het VBC-werk en de Visplannen.

De workshop bleek een eye-opener voor veel VBC-leden, onder andere omdat het aantal doelgroepen veel groter bleek dan in eerste instantie werd gedacht. Ook bleek dat het belang van een partij, maar ook de kennis, houding gedrag van één en dezelfde partij sterk kan verschillen tussen VBC's. Dit betekent dat elke VBC voor zich een goede analyse zou moeten maken waar de VBC zich in haar communicatie op moet richten. Geconstateerd werd ook dat het communicatieaspect zowel intern als extern eigenlijk nog veel te weinig aandacht heeft.

Een algemene conclusie van de workshop kan dan ook zijn dat het aanbeveling verdient om binnen VBC's het onderwerp communicatie op de agenda te zetten en er de nodige aandacht aan te besteden. Het functioneren van een VBC kan hierdoor sterk worden verbeterd. In het onderstaande is een lijst met, in willekeurige volgorde, interne en externe doelgroepen die door de deelnemers van de workshop zijn genoemd.

interne doelgroepen VBC

- hengelsportverenigingen
- beroepsvisserij professioneel
- beroepsvisserij semiprofessioneel/hobby
- individuele sportvissers
- federaties sportvisserij
- federaties beroepsvisserij
- Combinatie van Beroepsvissers

- Sportvisserij Nederland
- waterbeheerder
- natuurbeheerders

externe doelgroepen VBC

- waterbeheerder
- natuurbeheerders/terreinbeheerders
- natuurorganisaties

- (visrechthebbende/verhurende) gemeenten
- de burger
- de politiek
- pers (meer communicatie middel als doelgroep)
- medegebruikers van het water
- handhavers (Politie BOA's AID)
- buitenland (bij grensoverschrijdend watersysteem)
- collega VBC's
- regionale hengelsportzaken
- ministerie LNV
- onderwijs
- industrie

Verslag workshop met voorzitters van VBCs.

De deelnemers aan de workshop waren onder te verdelen in twee groepen. Een groep van voorzitters van VBCs met alleen sportvisserij en waterschap en een groep (de meerderheid) die VBCs voorzat met zowel sportvissers als beroepsvissers als waterschappen/RWS.

Belangrijke rollen van de voorzitters in de VBCs.

- ✓ Het wegnemen van spanningen. Onder andere door humor in te brengen. Er mag ook wel eens om de voorzitter gelachen worden.
- ✓ Op het moment dat standpunten dreigen te verharderen kan de voorzitter besluiten een tijdelijke time-out neer te leggen (van een half uur of een paar weken). Een time-out waarin partijen kunnen reflecteren op eigen standpunten en die van de anderen.
- ✓ Een voorzitter moet ook een partij de spiegel voor kunnen houden. Laten realiseren wat het effect is van een bepaalde opstelling voor de toekomstige samenwerking.
- ✓ Voorzitter moet partijen bij elkaar brengen. Ook buiten de vergadering om bijvoorbeeld door het organiseren van een werkbezoek, een bezoek aan een andere VBC en werkgebied van die VBC.
- ✓ Voorzitters moeten de deelnemers aanzetten om hun belangen duidelijk te formuleren. Eventueel zal een voorzitter ook zelf aangeven waar een lid van de VBC het eigen belang duidelijk laat meespreken. (Een workshop met rollenspel 'Leef je in in de ander' zou voor iedere VBC nuttig zijn.)
- ✓ De voorzitter moet echter zelf duidelijk neutraliteit uitstralen.
- ✓ Het bevorderen van de uitwisseling van kennis. Gebiedskennis en kennis van de visstand van sport en beroep is waardevol. Bijvoorbeeld voor het waterschap bij het visvriendelijk beheren en inrichten van wateren.
- ✓ Efficiënt vergaderen kan sterk bevordert worden door een goede voorbereiding door en met de secretaris. (uitwisselen van kennis zit soms efficiënt vergaderen in de weg maar daar moet ruimte voor geboden worden als het echt nuttige informatie is)

Uitdagingen voor VBCs:

- ✓ De spanning tussen natuur en sportvisserij, waterbeheerder en sportvisserij en sportvisserij en beroepsvisserij omzetten in constructieve samenwerking.
- ✓ Het vinden van compromissen tussen met name sport en beroep.
- ✓ Natuurbeheerders die zich afzijdig houden van de VBC maar zich wel bemoeien met visserijbeheer (Staatsbosbeheer initiatieven voor visserijbeheer in hun gebieden) betrekken bij de VBC. Recreatief gebruik van natuurgebieden door sportvissers is duidelijk een onderwerp voor een VBC en een visplan.
- ✓ Waterbeheerders betrokken houden bij de VBCs (visplan discussie van visrechten uitwerken in werkgroepen zonder het waterschap).
- ✓ Goed gebruik maken van de technische ondersteuning vanuit de landelijke organisaties. Vrijwilligers laten groeien in hun rol van visserijbeheerders.
- ✓ Vorm geven van controle, handhaving en sanctionering (voortbouwen op ervaringen Friesland?)
- ✓ Goed gebruik maken van gegevens vangsten sport en beroep voor vorm geven en monitoren visplan. (Observatie: daar waar goed samengewerkt wordt komen de gegevens en worden die gebruikt. Daar waar partijen niet verder willen, wordt geroepen om nog meer informatie over de visstand, nog meer visstandonderzoeken en nog meer geld alvorens tot een visplan te komen en afspraken te kunnen maken)

Voorzitters zouden graag vaker bij elkaar komen, samen met de secretarissen van de VBCs om uit te wisselen. Thema's waar men meer over zou willen weten/uitwisselen:

- ✓ Handhaving van afspraken uit het visplan (en de visserijwet)
- ✓ Monitoring van visplanvoortgang
- ✓ Doorspitten van hoe een goede VBC werkt

Verslag **workshop voor secretarissen van de VBCs**

Rol van de secretaris.

- Net als voorzitter moet ook de secretaris onpartijdig zijn. (Een ambassadeur voor een goede visstand of van een goed visplan is zo'n actieve maar neutrale opstelling van een secretaris)
- Net als voorzitter er voor zorgen dat samenwerking gestimuleerd wordt.
- De secretaris moet de communicatie met alle partijen voeren. Ook tussen vergaderingen door. Met kennis van lopende discussies kan de secretaris ook de voorzitter inseinen. Attenderen op mogelijke geschilpunten in de vergadering.
- Secretaris moet mensen er aan herinneren dat er actiepunten uitstaan. Tussen de vergaderingen door.
- Praktisch er voor zorgen dat vergaderingen een goede agenda hebben met vergaderstukken, voorbereide agendapunten door deelnemers (aansporen)

Knelpunt zoals gezien door secretarissen:

- Complexiteit van het werkgebied (Noord-Holland en andere poldergebieden)
- Een redelijke vergoeding voor de secretarissen (met een bijdrage van de waterbeheerder in deze kosten)
- Beroepsvissers in de VBCs te weinig ondersteuning in de VBCs. Weinig professionele krachten (niet als Federatie en Sportvisserij Nederland)
- Onduidelijkheid over visrechten (Benedenrivieren) maakt wantrouwen groot en bemoeilijkt samenwerking in de VBC (er ligt hier een rol voor LNV).
- Sommige (werknemers van) waterbeheerders nemen VBC niet altijd serieus. Zo zijn er waterschappen die keurwijzigingen ten aanzien van het visserijbeheer niet eerst voorbespreken in de VBC alvorens deze voor te leggen aan hun bestuurders.
- Visplan formuleren kost tijd. Mogelijk dat dit ten koste gaat van andere activiteiten van sport en beroep voor een beter waterbeheer/inrichting van het gebied
- Het delegeren van taken naar leden van de VBC blijkt moeilijk. Vandaar dat secretaris die vaak op zich neemt.

Discussiepunt:

- Kan een werknemer van een waterschap de secretaris van de VBC zijn? Dat heeft voor een waterschap voordelen. De communicatie tussen het waterschap en een grote, actieve gebruiker van het gebied (sportvisserij) wordt hierdoor een stuk eenvoudiger.
- Oud zeer blijkt vaak onderhuids de samenwerking te frustreren. Een tweetal wijzen van aanpak worden voorgesteld:
  1. Er niet over praten en als het toch weer opduikt de partij in kwestie er op wijzen dat men daar niet over wil praten.
  2. Oud zeer goed gezamenlijk analyseren en tot een oplossing komen of gezamenlijk concluderen dat er geen oplossing is (behalve excuses aanbieden?)